

EL TRACTAMENT DEL FONS D'IMATGES DE L'ARXIU MUNICIPAL DE ROSES

*Josep M. Barris i Ruset / Lluís Buscató i Somoza / Gemma Vieyra i Bosch
Arxiu Municipal de Roses*

1. Introducció.

El tractament de les col·leccions d'imatges que existeixen en molts arxius, museus i d'altres centres especialitzats en la conservació i la difusió del patrimoni visual ha topat usualment amb el problema econòmic, en l'esforç que suposa una inversió en equipament informàtic i en les despeses de personal que cal afrontar.

Les ratlles que segueixen volen exposar el procés de creació del sistema de tractament dels fons d'imatges existents a l'Arxiu Municipal de Roses (AMR), erigit a partir d'unes premisses clares i concises i d'uns objectius que, sense renunciar a una actuació solvent i seriosa, han tendit a formular uns processos de treball abastables per a la major part d'arxius del nostre país. L'avenç en el tractament de col·leccions d'imatges, sobretot a partir de la multiplicació d'experiències arreu, permet passar per alt problemes que altres professionals han solventat i centrar, conseqüentment, els treballs preliminars en altres aspectes com, per exemple, l'adequació del nostre sistema de descripció a les altres experiències en la recuperació del patrimoni fotogràfic que existeixen a l'àmbit territorial en el qual intervenim. L'anàlisi d'altres experiències, a més, permet estudiar com s'han solucionat problemes que nosaltres no haurem de tenir i, per tant, centrar la nostra atenció en millorar d'altres aspectes.

2. La recuperació del patrimoni fotogràfic a Roses. Un estat de la qüestió.

Roses compta amb una tradició en la recuperació del seu patrimoni fotogràfic que arrenca de la restauració dels ajuntaments democràtics el 1979 i la subsegüent posada en valor de la necessitat de recuperar la memòria històrica de molts aspectes de la vida del poble que havien estat menystinguts, en el millor dels casos, o omesos, més usualment, per la dictadura franquista. De fet, no és una tradició especialment destacable quantitativament, però sí que ha permès efectuar una valuosíssima labor de salvació de moltes imatges que fins aleshores restaven oblidades a les golfes de moltes cases de la població. Aquesta voluntat preservacionista ha estat impulsada, com en molts d'altres llocs, per diverses persones particulars que generalment han treballat aïlladament o bé han format petits grups de treball de 2 o 3 membres. Com veurem més endavant, són precisament els components cooperativistes, d'ajuda mútua i de l'organització del treball, que poden distingir el cas de Roses d'altres poblacions de l'entorn.

El fruit d'aquest procés de recerca d'imatges de Roses ha estat la formació de dues grans col·leccions que han permès recuperar un percentatge molt elevat del patrimoni fotogràfic rosinc. En síntesi, aquestes col·leccions són les següents¹:

a) Col·lecció Casellas-Giró-Juanola. Aplec de fotografies originals en suport paper (ententent per original, primera còpia de negatiu) o còpies fotogràfiques actuals d'originals en paper. Si bé aquestes tres senyores tenen cadascuna les seves pròpies fotografies, el seu treball és conjunt i les tres col·leccions particulars en formen una de sola. En total, es tracta d'una col·lecció de 4.000-5.000 imatges que abasten un període cronològic situat entre 1874 i 1980. El seu treball s'inicià pels volts de 1981-1983.

b) Col·lecció Boix-Pàramo. Formada exclusivament per imatges postals. El seu volum és d'unes 2.000 fotografies, encara que la col·lecció completa de Boix és d'unes 30.000 imatges,

mentre que el nombre de postals de Pàramo és d'unes 900. Cada membre té les seves postals, moltes de les quals estan duplicades. Hom treballa en col·laboració adquirint imatges que l'altre membre de la col·lecció no té. D'aquesta forma, hom cita indistintament la marca *Col·lecció Boix-Pàramo* en les publicacions on apareixen reproduïdes algunes de les seves postals. L'abast cronològic de la col·lecció és de 1902 fins a l'actualitat. Quantitativament, els fotògrafs més presents són ATV, Valentí Fagnoli, Roisin, Benet Fonolleras, Meli, Mauri o Esquirol. Boix començà la seva col·lecció el 1950 i el tema *Roses*, de manera específica, el 1981. Carles Pàramo inicià la recuperació de postals a l'entorn de 1980, encara que la recerca en fires d'abast estatal i internacional data a partir de 1983-1984.

Per contra, des de l'ajuntament de Roses —cal recordar que, a diferència d'altres poblacions, és la primera empresa de la ciutat - mai s'havia incidit en la formació més o menys dirigida d'una col·lecció d'imatges històriques que permetés oferir un servei públic de documentació visual del passat de la vila. Aquesta funció l'han efectuada bàsicament i desinteressadament Joan Boix i Carles Pàramo, posant a disposició dels investigadors el seu capital fotogràfic tantes vegades com ha calgut, o bé donant a conèixer el seu esforç mitjançant la realització d'exposicions públiques, faceta en la qual també han excel·lit Mariona Giró, Isabel Juanola i Marina Casellas². Per tant, aquestes dues col·leccions han estat i són el referent quan hom parla de recuperació del patrimoni fotogràfic de Roses.

No és fins a dates més recents que l'administració pública s'ha afegit a aquest procés. L'element clau ha estat l'AMR, que ha esdevingut, d'una banda, un centre canalitzador i/o aglutinador entre l'activitat d'aquests grups de treball i els investigadors o editors necessitats d'imatges, i ha iniciat, d'altra part, una política de captació de col·leccions privades que romanien en l'anonimat i que, en alguns casos, eren inacessibles pels mitjans tradicionals. Aquest estat de coses ha permès que qualsevol fotografia sigui accessible, independentment de qui la conservi, gràcies al paper de l'arxiu municipal com a òrgan de control del patrimoni fotogràfic local.

Aquest model de gestió o funcionament compartit entre l'esfera privada i l'administració pública presenta uns avantatges evidents (accés a moltes col·leccions particulars difícilment abastables per un arxiu, accés a fotografies excloses dels circuits de difusió tradicionals —p.e. imatges familiars-, disponibilitat d'imatges de multitud de procedències, bon coneixement del territori i de les persones, centralització de les demandes existents). D'altra part, cal citar els problemes típics derivats de la descentralització física de les imatges i de la seva titularitat.

3. L'anàlisi de la situació inicial.

Abans de començar la intervenció arxivística en les diferents col·leccions d'imatges, es va procedir a una valoració dels materials existents per tal de definir el sistema de treball i l'utilitzatge informàtic més adients, atès que les seves característiques tècniques, els seus requeriments documentals i la fórmula d'ingrés a l'AMR havien d'afectar necessàriament la presa de decisions i actuacions futures sobre com s'havien de tractar tècnicament. En síntesi, les quatre col·leccions més importants que s'havien de tractar presentaven els següents trets:

– Col·lecció municipal. Integrada per més de 4.000 imatges, les dades extremes de les quals abastaven el període 1950, aproximadament, fins a l'actualitat. Els suports predominants són el negatiu i el paper, encara que darrerament s'ha incrementat bastant el suport diapositiva. De temàtica variada i poc uniforme, predominen les imatges d'actes protocolaris i festius, així com les vistes generals i panoràmiques de la població.

– Col·lecció Punt Diari. Donació composta de 718 fotografies en suport paper, moltes de les quals incorporen valuoses informacions al dors sobre l'autor, la data, el lloc i l'acte per documentar-les. Datades entre 1979 i 1987.

– Col·lecció Coll. Ingressada en l'acte de donació efectuat el 12 de maig de 1996. Està composta per 1.077 imatges, el suport més general de les quals és la placa de vidre (917). D'aquestes, 732 són estereoscòpiques. Les dates extremes d'aquesta col·lecció són 1910-1945, aproximadament. El conjunt documental no presentava signes d'organització. Una part important dels originals tenien greus problemes de metal·lització de l'emulsió de gelatina. Com és usual, també, la presència de fongs estava assegurada, atesos els components orgànics propis de la mateixa emulsió. Un problema afegit, derivat dels processos de presa de la imatge i de les característiques, tant de les plaques com dels sistemes d'avaluació de la llum, és l'alta densitat de moltes fotografies. Actualment, la titularitat de les fotografies és municipal, mentre que se salva el dret a la propietat intel·lectual a favor de la família donant³, encara que els beneficis econòmics que poguessin reportar són reinvertits en el propi tractament del fons.

– Col·lecció Reixach. Disponible des del 23 de maig de 1996 i formada per 329 imatges datades entre 1882 i 1915 aproximadament. En aquest cas, únicament es tracta de la cessió dels drets de reproducció i utilització de les imatges, fet pel qual l'AMR no disposa dels originals en paper que resten en mans dels seus propietaris⁴. L'estat de conservació dels originals es veu afectat pel seu encolatge en un àlbum de fotografies i per gravíssims problemes químics de blanqueig, que afectaven greument la seva visualització per la pèrdua d'informació de les fotografies.

A més a més, preveïrem que en un futur poguessin ingressar les esmentades col·leccions particulars de Boix-Pàramo i Casellas-Giró-Juanola, encara que només fossin reproduccions en suport magnetoòptic.

L'anàlisi de les característiques de cada col·lecció permeteren establir dues premisses fonamentals:

– Necessitat de reduir totes les imatges a un suport comú, que permetés treballar sense tenir en compte l'original –atès el seu estat de conservació–, car presentaven diferències de suport i d'adscripció legal.

– Atès el nombre actual de fotografies, prendre com a unitat de descripció la imatge individual, encara que incorporant el concepte d'agrupació documental complexa o reportatge⁵ per tal de disposar de diferents nivells de recerca.

4. Objectius.

La definició de molts dels objectius pot ésser comuna a d'altres experiències que s'han presentat anteriorment en aquest mateix congrés⁶: la necessitat d'incidir decididament en la conservació del patrimoni fotogràfic, l'obtenció d'un catàleg de totes les imatges disponibles, l'accés ràpid i còmode a les imatges requerides pels diferents usuaris, etc. Tanmateix, el plantejament inicial s'orientava també envers una altra categoria de finalitats. De manera resumida, els punts bàsics són els següents:

– Implantació d'una metodologia d'intervenció vàlida per a qualsevol col·lecció d'imatges, que inclogués tant uns estàndards referents als procediments tècnics (definició de suports de substitució i de treball) com arxivístics (definició d'una plataforma de descripció).

– Creació d'una aplicació informàtica de registre, descripció i recuperació de fotografies⁷, que, alhora, fos suficientment flexible per documentar a diferents nivells de profunditat diversos tipus d'imatges (històriques, administratives, periodístiques, etc.)⁸.

– Creació de l'esmentada eina informàtica a partir d'un producte de mercat suficientment extès que permetés, d'una banda, utilitzar els recursos humans del propi AMR i de l'ajuntament (autoproducció i actualització del sistema, transferibilitat de les dades) i, en segon lloc, reduir els costos econòmics de l'actuació, premissa dissortadament sempre present.

– Possibilitat de maximitzar la difusió de les col·leccions fotogràfiques custodiades per l'AMR a través de la intranet de la pròpia institució i, fins i tot, mitjançant internet, fet pel qual era imprescindible d'antuvi haver definit els esmentats suports de substitució i usar un entorn ofimàtic fàcilment transferible al llenguatge de programació pertinent.

5. Metodologia emprada.

Les diferents fases del procés de tractament del fons d'imatges de l'AMR, des del moment de la recepció de cada col·lecció fins a l'obertura de la consulta al públic, han estat presidides per diferents iniciatives dirigides a garantir el control de les imatges per tal de facilitar-ne l'accés i la difusió posteriors.

Immediatament a l'entrada a l'arxiu de les col·leccions Reixach i Coll es procedí a inventariar els originals per tal d'organitzar la primera intervenció, és a dir, la reproducció de totes les imatges en un nou suport. Es registraren totes les unitats documentals, prenent com a base cada imatge, entesa com a document que conté la representació d'un fragment de la realitat. En el cas de la col·lecció Reixach s'estableix un paral·lelisme exacte entre el nombre de fotografies originals i les imatges registrades. Pel que fa a la col·lecció Coll la situació era diferent, atès que existia un decalatge entre el nombre total d'imatges i les plaques de vidre, ja que s'ha donat la circumstància de plaques estereoscòpiques que contenen dues imatges diferents. Amb tot, a cada unitat física se li ha atorgat una signatura topogràfica en relació al sistema d'emmagatzematge original. Aquest criteri d'identificació s'ha establert per tal de respectar l'ordre original que hi pogués haver en les col·leccions. Amb conseqüència, s'han adjudicat signatures topogràfiques a cadascun dels successius suports per tal de localitzar-los. D'aquesta manera, cada registre disposa d'un nombre variable de signatures topogràfiques que permeten localitzar la imatge en diferents suports.

Al mateix temps que es realitzaven les operacions de registre, tingué lloc una primera intervenció preventiva sobre les plaques de vidre, que foren netejades i protegides amb un embolcall especial per evitar fractures o ratlladures i emmagatzemades en unes capsas especials. Amb tot, les capsas originals, coetànies de les plaques de vidre, s'han conservat com a mostra i documentació del tipus i de la marca comercial de les mateixes plaques de vidre.

Un cop analitzades i sospesades les perspectives de futur pel que fa a gestió i ús del fons d'imatges es considerà la necessitat de disposar de dos suports de substitució. Aquesta duplicitat es deu al fet que, individualment, cadascun dels suports seleccionats dona resposta a necessitats diferents, però insuficients globalment, mentre que, en conjunt, es complementen i cobreixen totes les expectatives. Així, d'una banda, els clàssics negatius són l'eina més adient en el cas de donar resposta immediata a requeriments de reproducció, sobretot en el cas dels usuaris de carrer, més o menys especialitzats, que sol·liciten còpies d'imatges després de la consulta del fons. I, d'altra banda, el suport digital és el mitjà adequat per adaptar-se a les actuals tendències tecnològiques pel que fa a la difusió i la reprografia. Pensem, per exemple, en internet, en la creació de cdroms promocionals, la comunicació amb empreses

d'edició, en processos de restauració digital dels continguts, etc. Igualment, i com a primera necessitat, les imatges digitalitzades han estat inserides en l'aplicació informàtica dissenyada per gestionar el fons d'imatges. Per tant, la unificació del suport de les imatges de les dues col·leccions garantia la seva conservació (plaques de vidre pel que fa a la col·lecció Coll i reproduccions sobre paper en el cas de la col·lecció Reixach) i la flexibilitat d'ús del fons en el futur.

La primera fase del procés de producció de nous suports ha estat la reproducció de les imatges en negatius de llarga durada. Ateses les característiques tècniques de les fotografies, s'optà per una pel·lícula de baixa sensibilitat (Agfa 25 ASA), que es caracteritza per una presència molt reduïda de gra, la qual cosa reverteix en un alt grau de definició de la imatge. En el cas de les plaques estereoscòpiques, només s'ha reproduït la imatge que presentava un millor estat de conservació. En la reproducció de les plaques de vidre negatives ha estat aplicat un procés químic d'inversió perquè la imatge resultant fos positiva.

Els nous negatius han estat individualitzats amb un número que configura un altre nivell de la signatura topogràfica de la imatge. Així, els negatius s'identifiquen segons l'àlbum, el carret, la posició dins la fulla de negatius i el número d'imatge dins el carret. Els contactes resultants d'un primer revelat també han estat repertoriats amb una signatura de característiques anàlogues.

La següent intervenció fou la digitalització de les imatges, prenent com a material d'origen els nous negatius i procedint al seu escannejat. Les imatges s'han digitalitzat en format Kodak Photo CD, format, d'altra banda, que funciona com un estàndard de fet. En aquest cas, cada imatge també ha estat topografiada amb una signatura que inclou el número de CD (convenió mundial que atorga un número únic a cada unitat) i la seva seqüència ordinal.

El procés de producció dels suports de substitució fou contractat externament a empreses de reconegut prestigi tècnic. Aquesta fórmula estalviava a l'AMR haver de realitzar unes despeses en equipament que no podia afrontar.

A partir de cada imatge novament reproduïda es procedí a la seva documentació. S'utilitzà una fitxa dividida en quatre àmbits de treball (identificació, descripció física, descripció icònica del contingut i cicle o currículum documental) que serà analitzada en profunditat en el següent apartat. Tot i que es contempla una unitat alternativa, el reportatge, entès com a conjunt d'imatges que formen una unitat documental (representació d'activitats, objectes i subjectes relacionats amb un mateix discurs acotat⁹), no és objecte d'una descripció particular, atès que, com s'ha especificat, es descriu imatge per imatge. A partir de la fitxa de cada imatge es contempla la pertinença o no a un reportatge, el seu número identificatiu i la quantitat d'imatges que el componen. Finalment, cal emfasitzar que el sistema de documentació de les imatges ha tendit a cercar referents normalitzats (p.e. en l'ús de paraules clau mitjançant un tesaure o en la definició oficial dels noms de lloc) per tal que la influència subjectiva dels documentalistes fos mínima.

Les tasques de documentació de les imatges han recorregut paral·leles a la darrera fase de disseny del programa informàtic destinat a gestionar el fons. D'aquesta manera, la coincidència entre el disseny de la base de dades i la utilització de la mateixa ha propiciat l'avaluació immediata del producte i l'aplicació de solucions i modificacions constants.

L'aplicació informàtica és un producte creat pel mateix personal de l'arxiu i es caracteritza per una labor prèvia important de conceptualització. El resultat és un programa que agilita l'accés a les diferents opcions de treball de manera que els usuaris gaudeixin d'una eina pràctica i fàcil d'utilitzar.

D'altra banda, un cop l'obtenció dels nous suports ha fet innecessària la manipulació dels originals, aquests han passat a una situació en la qual les necessitats de conservació es refereixen no tant a la seva condició de document com a la d'objecte. Les fotografies que inte-

gren la col·lecció Reixach han tornat a mans dels propietaris, adjuntant una sèrie de recomanacions de conservació. Les plaques de vidre de la col·lecció Coll han passat a formar part del fons de l'arxiu i han estat objecte de les mesures bàsiques per garantir la seva perdurabilitat.

6. Eleccions tecnològiques.

L'elecció de la informàtica com a mitjà per gestionar el fons d'imatges de l'AMR, es deu a les prestacions que aquest tipus de tecnologia ofereix en tota mena d'índexs, com la capacitat d'emmagatzematge d'informació, la rapidesa en la utilització i obtenció de resultats, la producció de dades noves, les possibilitats d'interconnexió del fons a nivell supramunicipal, les possibilitats en el camp de la difusió, etc. Tot i tenir present la ràpida obsolescència d'aquest tipus de tecnologia, és indubtable que els beneficis superen els inconvenients i, per tant, actualment el seu ús en la intervenció arxivística no ofereix cap mena de dubte.

Els mitjans tecnològics utilitzats en totes les tasques realitzades es caracteritzen per ser productes no propietaris, sinó d'ús generalitzat i àmpliament comercialitzats. L'equip que ha centralitzat totes les tasques realitzades sobre el fons d'imatges de l'arxiu és de la marca Hewlett Packard i està format per un ordinador Pentium 166, de 64 megues de memòria ram amb dos discos durs, de 1'2 i 5 gigues respectivament, dotat d'un lector de cdrom de 16x de velocitat i connectat a un monitor ultra VGA de 17 polzades. La impressora és una HP model DeskJet 560C. Per assegurar la integritat de la informació acumulada i minimitzar riscos davant possibles pèrdues, a causa del tamany de la base de dades, s'ha optat per duplicar la base i guardar còpies de seguretat en el disc dur més gran, que prèviament ha estat fragmentat en dues unitats diferenciades.

La base de dades dissenyada s'ha creat a partir del programa Access 97, element del paquet Microsoft Office. Per a la visualització de les imatges digitalitzades s'han fet servir els programes FotoShop i Microsoft Photo Editor.

Malgrat ésser un equipament palpablement petit, ha demostrat que una inversió econòmica moderada pot permetre en l'actualitat una intervenció prou seriosa i amb garanties, abans només a l'abast d'institucions importants.

7. La fitxa descriptiva.

En tot procés d'organització i descripció de les col·leccions d'imatges, les anàlisis prèvies i els objectius establerts s'han de materialitzar a nivell arxivístic bàsicament en la fitxa marc de registre i descripció. Aquesta ha d'ésser l'element que permeti assolir els objectius generals de l'activitat pròpia d'un arxiu: conservar la documentació, identificar-la per tal de localitzar-la i fer-la accessible i, finalment, produir els instruments de treball necessaris per recollir la informació que contingui. És, per tant, l'element que materialitza bona part del treball previ de conceptualització del tipus d'intervenció que hom vol portar a terme en una col·lecció de fotografies: és la plasmació dels objectius.

Actualment, existeixen multitud d'experiències quant a la definició de la plataforma de descripció utilitzada per molts arxius. D'entre l'ampli ventall de possibilitats optarem per la proposta que Maria Àngels Suquet presentà el 1994¹⁰. Bàsicament, es valorà la tasca de sistematització dels diversos àmbits de descripció i, al mateix temps, el fet que la fitxa de Suquet s'inseria en una tradició arxivística que ens semblà adequada als objectius genèrics

plantejats¹¹.

L'organització de la fitxa descriptiva, doncs, segueix l'esquema assenyalat (veure el model en l'annex). La informació s'ha agrupat en quatre zones diferenciades, atenent el tipus d'informació:

1) Zona d'identificació.

En aquest primer apartat, hom hi fa constar tots els elements que permeten identificar les imatges i integrar-les en el conjunt de l'arxiu. Conseqüentment, les dades bàsiques són el número de registre de la imatge i les diferents signatures topogràfiques corresponents a cada suport (placa de vidre, negatiu de substitució, contacte i localització en el disc magnetoòptic, còpies positives). Al mateix temps, la identificació de la imatge es completa amb totes les altres informacions destinades a relacionar la imatge amb la resta de la col·lecció o del fons de documentació. En aquest sentit, es preveu la localització d'imatges en el context d'un reportatge o bé com a document pertanyent a un expedient administratiu del propi ajuntament de Roses.

2) Zona de descripció física.

Anàlisi morfològica de la fotografia. Àmbit destinat a recuperar la informació referent al propi suport fotogràfic (estat de conservació, procediment fotogràfic original, color, format, disposició, tractament de restauració efectuat i tipologia del document). Aquestes informacions tenen una utilitat evident en la gestió de les condicions de conservació de cada fotografia i per documentar diversos aspectes de la història de la fotografia.

3) Zona de descripció documental.

Zona destinada al buidatge dels continguts iconogràfics de la imatge en un doble nivell: anàlisi semàntica dels continguts i identificació dels referents¹². En els diversos camps que la componen es procedeix a una minuciosa anàlisi iconogràfica de tots els elements que hi apareixen d'una manera clara, concisa i objectiva. Evidentment, és l'apartat de la fitxa descriptiva que requereix una major aportació de treball per part dels documentalistes. És, per tant, imprescindible modular l'abast de la descripció i definir exactament el nivell de profunditat que hom necessita documentar. És fonamental distingir entre allò que és l'element principal, allò que realment volia retratar el fotògraf, i allò que és accessori, fet que comporta una determinada organització dels camps d'informació per tal d'adequar el procés de documentació al mètode de buidatge.

La gestió de la informació obtinguda de l'anàlisi semàntica de la imatge se sistematitzà mitjançant paraules clau. En concret s'utilitzà el llenguatge controlat basat en el tesaure BIMA¹³, elaborat per Sílvia Domènech i Fernández, encara que convenientment adaptat a les necessitats específiques de l'AMR. En la indexació de l'element principal de la imatge (tema) s'ha usat el terme d'encapçalament corresponent del tesaure, mentre que la resta de paraules del llenguatge han servit per descriure tots els altres ítems o elements secundaris.

Quant a la fixació dels referents, s'ha intentat també controlar la informació introduïda. En el cas dels noms de lloc, s'ha utilitzat el llistat de noms oficials de municipis i de les seves unitats de població i de les entitats municipals descentralitzades publicades en l'ordre de 20 de desembre de 1988 del departament de Governació (DOGC número 1101, de 2 de febrer de 1989). En el cas d'entitats i en els noms de persona, s'han recuperat en la forma ortogràfica actual.

4) Zona Curricular.

En aquest apartat, s'hi troba tota la història coneguda de la fotografia, tant pel que fa als aspectes administratius del document (forma d'accés, restriccions a la seva consulta o reproducció) com a les utilitzacions externes de la imatge (publicacions, exposicions, edicions postals). A més, s'inclou un camp d'observacions que s'ha usat bàsicament per esmentar tota la

bibliografia emprada en les tasques de documentació dels continguts iconogràfics (semàntics i referencials) de la imatge o el detentor actual dels originals. A més, s'hi ha inclòs tota aquella informació que s'ha cregut interessant de conservar com, per exemple, el tamany original de les fotografies de la col·lecció Reixach, les quals s'hagueren de retornar. En definitiva, és un camp on es centralitza tota la informació col·lateral al document fotogràfic registrat.

Posteriorment, es cregué oportú d'afegir un camp destinat a deixar constància de la data de la darrera revisió de la fitxa per evitar confusions en el treball conjunt de l'equip de documentació.

8. Resultats de l'acció.

Amb la iniciativa endegada per l'AMR, la recuperació del patrimoni fotogràfic, que fins el moment només havia implicat a un reduït petit sector de la població, compta amb un centre dotat de les eines de treball necessàries que ofereix un nou servei a la comunitat. Sens dubte, aquesta actuació ha de revertir en un futur immediat en una conscienciació de la població sobre la importància de la conservació i el tractament adequat d'aquest tipus de documents.

En aquest sentit, les prestacions dissenyades des de l'arxiu van dirigides als usuaris pel que fa a proporcionar una informació completa i assequible de les imatges disponibles, així com facilitar el treball d'investigació, configurant una plataforma de gestió capaç d'afrontar noves donacions i proporcionar el tractament documental correcte.

Les primeres consultes externes dels usuaris, un cop el servei s'ha obert al públic, evidencien una procedència i unes motivacions heterogènies, característica que ja es donava en altres sectors de l'AMR. Així, al costat dels clients habituals de l'arxiu, amb demandes relacionades amb les seves investigacions històriques, han acudit a l'arxiu altres persones alienes al món de la història que han realitzat consultes molt variades. Seria el cas d'una associació de veïns d'una urbanització del municipi que varen sol·licitar imatges per organitzar una exposició o el d'un músic especialitzat en música tradicional que cercava imatges on es veiessin instruments de cobla antiga o escenes relacionades amb aquest tema. Finalment, un darrer exemple podria ésser la documentació gràfica que hom pogué proporcionar al Grup de Teatre de Roses per tal de millorar la posada en escena d'una obra seva.

Finalment, cal destacar la possibilitat d'iniciar actuacions en l'àmbit dels documents fotogràfics en un arxiu de dimensions mitjanes sense haver de disposar d'uns recursos econòmics extraordinaris. L'avenç i la popularització dels equipaments informàtics han permès reduir els costos derivats de la inversió tecnològica. Amb tot, l'experiència també ha revelat que l'apartat més important continua essent l'aportació humana i que cal una inversió continuada en treball i formació.

En definitiva, aquestes primeres experiències ratifiquen l'encert en l'organització d'un servei de documentació fotogràfica. Amb tot, encara cal consolidar el servei amb una dotació econòmica anyal que permeti disposar de personal tècnic amb continuïtat, atès que l'experiència ha demostrat la necessitat de treballar sense interrupcions en aquest camp.

Fitxa d'Imatges

AJUNTAMENT DE ROSES

1. ZONA D'IDENTIFICACIÓ

Número Disc	<input type="text" value="7173.3271.4572.14"/>	Número Registre	<input type="text" value="6.013"/>
Número Negatiu	<input type="text" value="2.7574.3.14"/>	Número Placa Vidre	<input type="text" value="1.14B"/>
Número Contacte	<input type="text" value="2.7574.3.14"/>		
Col·lecció	<input type="text" value="Col·lecció Coll"/>	Autor	<input type="text" value="Autor Deseoncut"/>
Reportatge	<input type="checkbox" value="Si"/>	Num. Reportatge	<input type="text" value="74"/>
Núm. Imatges Reportatge	<input type="text" value="9"/>		
Expedient Administratiu	<input type="text"/>	Sèrie	<input type="text"/>
Referència Antiga	<input type="text"/>		

2. ZONA DE DESCRIPCIÓ FÍSICA

Procèdiment	<input type="text" value="Gelatina sobre vidre"/>	Suport Físic	<input type="text" value="Vidre"/>
Format Llargada	<input type="text" value="10.7"/>	Format Alçada	<input type="text" value="4.5"/>
Disposició	<input type="text" value="Horitzontal"/>		
Color	<input type="text" value="Blanc i negre"/>		
Conservació	<input type="text" value="Bona"/>	Tractaments Restauració	<input type="text" value="Reproducció en nou negatiu"/>

3. ZONA DE DESCRIPCIÓ DOCUMENTAL

Data Inferior	<input type="text"/>	Data Superior	<input type="text" value="26/01/1939"/>
Títol	<input type="text" value="Desfilada a la plaça Sant Jaume de Barcelona"/>		Descripció

Desfilada que, des del carrer del Bisbe, surt a la plaça de Sant Jaume. En primer terme, es veu un home sobre un cavall conduït per dos homes a peu. Tots tres porten vestits d'estil medieval. Al seu darrere es veu la resta de la comitiva. A ambdós costats de l'espai de la desfilada es veu la gent que participa en l'acte.

A l'esquerra de la imatge, hom observa part de l'edifici del Palau de la Generalitat, amb gent en una de les finestres. A la dreta, s'aixeca un edifici de diverses plantes amb un local comercial a la planta baixa i unes oficines al primer pis. Ambdós negocis apareixen anunciats en cartells. Als balcons del segon pis hi ha gent contemplant la desfilada

AJUNTAMENT DE ROSES

Informacions Textuals

Tema

1) "EL ARTE CATOLICO"
 2) "[...] DE PROPIEDAD INDUSTRIAL []TES DE INVENCION [...]RO
 DE MARCAS, DIBUJOS Y MODELOS"
 3) "5 CAMISERIA G. ALOY CORBATERIA 5"

Lloc

Personatge

Noms Lloc

Barcelonès
 Plaça de Sant Jaume
 Plaça de la República
 Plaça de la Constitució
 Palau de la Generalitat
 Carrer del Bisbe

Noms Persona

Entitat

Noms Entitats

4. ZONA CURRICULAR

Adquisició Editor

Accés Reproducció

Exposicions

Bibliografia

Notes

- 1) Imatge estereoscòpica
- 2) Per veure la transcripció completa dels rètols que apareixen en el camp Informacions Textuals, cal consultar el registre número 6015
- 3) Imatge presa des del mateix lloc que els registres número 6001 i 6013
- 4) La datació més recent del reportatge ha de ser anterior al final de la Guerra Civil (entrada de les tropes nacionals a Barcelona), ates que encara apareixen els edificis i les torres destruïdes durant un bombardeig i encara no hi ha l'avinguda de la Catedral

AJUNTAMENT DE ROSES

Número Registre

6.013

Paraules Clau

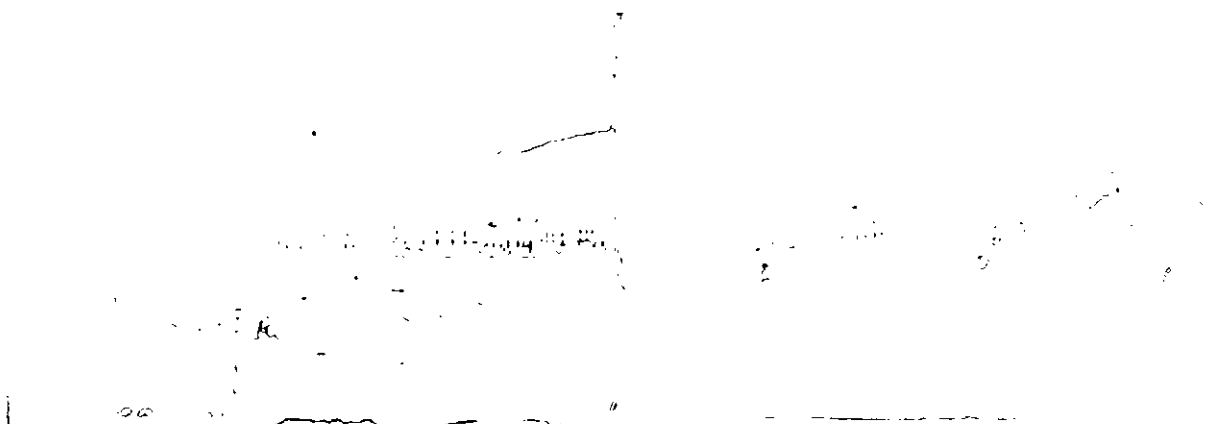
Paraules Clau
Festes populars
Desfilades
Espectadors
Paisatge urbà
Fanals
Paviments
Àrees urbanes
Centres històrics
Cartells

Vista general de Cadaqués des de Sa Costa. Arxiu Municipal de Roses. Arxiu d'imatges. Col·lecció Reixach. Registre 5004. Autor: Joan Reixach i Coral. Anterior a 1910.

Vista panoràmica de Roses des de la muntanya dels Grecs. Arxiu Municipal de Roses. Arxiu d'imatges. Col·lecció Reixach. Registre 5202. Autor: Joan Reixach i Coral. 1895-1915.

Imatge de Port de la Selva des de la platja de la Ribera. Arxiu Municipal de Roses. Arxiu d'imatges. Col·lecció Reixach. Registre 5328. Autor: Joan Reixach i Coral. 1883-1915.

NOTES

1. Les dades generals sobre les característiques d'aquestes col·leccions han estat obtingudes a partir de l'entrevista directa amb Isabel Juanola, Joan Boix i Carles Pàramo.
2. Boix-Pàramo han realitzat dues exposicions fins a la data (1990 i 1997), juntament amb les quals han editat dues carpetes amb reproduccions de postals. Per la seva banda, el grup Casellas-Giró-Juanola ha exposat els anys 1993 i 1994.
3. AMR, secció Administració General, sèrie 1.3.6. Arxiu Municipal, subsèrie 1.3.6.2.1.5. Donacions, exp. 491/1996.
4. AMR, secció Administració General, sèrie 1.3.3.3. Convenis, exp. 820/1996.
5. CASELLAS, Lluís-Esteve, FREIXA, Georgina, BOADAS, Joan, "La intervenció sobre grans fons d'imatges: el fons Narcís Sans de l'Arxiu d'imatges de l'Ajuntament de Girona com a exemple" a *La imatge i la recerca històrica. Ponències i comunicacions de les 4es Jornades Antoni Varés*, Girona, Ajuntament de Girona, 1996, pp. 145-152.
6. CASELLAS, Lluís-Esteve, FREIXA, Georgina, BOADAS, Joan, "La intervenció sobre grans fons d'imatges...", pp. 146-147; GIL i TORT, Rosa Maria, "Organització del fons d'imatges de l'Ajuntament de Figueres" a *La imatge i la recerca històrica. Ponències i comunicacions de les 2es Jornades Antoni Varés*, Girona, Ajuntament de Girona, 1992, pp. 170-175.
7. A partir d'uns criteris i objectius molt similars als exposat en BOADAS, Joan; CASELLAS, Lluís-Esteve; FREIXAS, Pere; SAIS, Carme; VIVERN, Montserrat, "L'Arxiu d'imatges de l'Ajuntament de Girona: el tractament informàtic del fons" a *La imatge i la recerca històrica. Ponències i comunicacions de les 1es Jornades Antoni Varés*, Girona, Ajuntament de Girona, 1990, pp. 123-128.
8. CASELLAS, Lluís-Esteve, FREIXA, Georgina, BOADAS, Joan, "La intervenció sobre grans fons d'imatges...", pp. 149-151.
9. Per a la definició de reportatge: SUQUET i FONTANA, Maria Àngels, "L'arxiver i la descripció de la imatge fixa" a *La imatge i la recerca històrica. Ponències i comunicacions de les 3es Jornades Antoni Varés*, Girona, Ajuntament de Girona, 1994, pp. 235; CASELLAS, Lluís-Esteve, FREIXA, Georgina, BOADAS, Joan, "La intervenció sobre grans fons d'imatges...", p. 151.
10. SUQUET i FONTANA, Maria Àngels, "L'arxiver i la descripció...", pp. 235-247.
11. Pensem, per exemple, en les propostes de fitxa descriptiva de VICENTE i GUITART, Carles, *Proposta de reorganització dels fons fotogràfic del Museu Marítim de Barcelona*, inèdit, treball del I Màster en Arxivística (UAB/AAC), Barcelona, 1990, o bé de KATTNIG, Cécile, LÉVÉILLE, Janny, *Une photothèque. Mode d'emploi*, París, Ed. D'Organisation, 1989, malgrat que tant de l'una com de l'altra hem adaptat alguns aspectes com el referent al registre diferenciat de positius i negatius.
12. SUQUET i FONTANA, Maria Àngels, "L'arxiver i la descripció...", pp. 239.
13. DOMÈNECH i FERNÁNDEZ, Silvia, *Tesaura BIMA*, Barcelona, Ajuntament de Barcelona, 1997, 127 p.

RESUMEN

Con esta comunicación, el Archivo Municipal de Roses (AMR) pretende difundir la actuación archivística de conservación, tratamiento y difusión de las diferentes colecciones de imágenes que lo integran, en el marco de una política de trabajo consistente en dotarse de un utillaje que permita asumir la integración de nuevas colecciones fotográficas. Se ha creído oportuno iniciar la exposición con una breve referencia a cuál ha sido el desarrollo histórico del proceso de recuperación del patrimonio fotográfico de Roses, principalmente desde 1979, tanto por parte de entusiastas coleccionistas particulares como por las propias instituciones públicas. Se intenta prestar especial atención a las formas de trabajo cooperativo de los diferentes sectores sociales implicados.

Seguidamente, se analiza la situación de partida de las diferentes colecciones de imágenes, teniendo en cuenta que sus requerimientos documentales afectarían necesariamente a la toma de decisiones y actuaciones futuras acerca de cuál debería ser su tratamiento técnico. En este sentido, se definen las características de las diversas colecciones conservadas por el AMR. Básicamente, se trata de la colección Reixach, ingresada el 23 de mayo de 1996 y formada por 328 imágenes fechadas entre 1882 y 1915, aproximadamente, y la colección Coll, donada el 12 de mayo de 1996 e integrada por 1.077 imágenes cuyo soporte mayoritario es la placa de vidrio. Las fechas extremas en las que se encuadra esta segunda colección son 1910-1945.

La intervención archivística sobre las colecciones parte de la convicción de que es necesario crear una metodología válida para cualquier tipo de imagen. Al mismo tiempo, había que aprovechar la ocasión para diseñar la herramienta informática más apropiada para alcanzar los objetivos previamente fijados. En este marco, resultaba primordial prever las futuras explotaciones de los resultados documentales en los nuevos canales telemáticos, como por ejemplo la intranet de la Corporación. Rebasando los objetivos más inmediatos, la intervención pretendía asegurar la conservación de las fotografías custodiadas, llevar a cabo su tratamiento documental y, finalmente, ofrecer un nuevo servicio público de consulta tanto a los investigadores como a los ciudadanos en general, así como proveer a la propia institución del material visual necesario para desarrollar las tareas encomendadas.

Metodológicamente, los criterios utilizados se han basado en asegurar la organización de las imágenes en un sistema racional de trabajo que permitiera controlar los procesos de ingreso, registro, catalogación y acceso de cada fotografía. La gestión de las imágenes ha requerido un proceso de creación de los soportes de sustitución necesarios para asegurar la perdurabilidad de las fotografías. Al mismo tiempo, este proceso de sustitución permitía, por medio de los nuevos soportes magneto-ópticos, agilizar el acceso a las imágenes y evitar la degradación de los originales. La experiencia se ha llevado a cabo a través de la compatibilización de medios estándar, tanto en hardware como en software, existentes en el mercado.

A continuación se describe la ficha documental utilizada, de la que se destacan las fuentes técnicas y se definen los diferentes ámbitos temáticos que la constituyen. Básicamente se halla dividida en cuatro apartados o zonas:

- 1) Zona de identificación de la unidad documental, que permite su localización en el archivo.
- 2) Zona de descripción física, en la que se describen las distintas características de la fotografía.
- 3) Zona de descripción documental, donde se identifican los elementos referentes y los accesorios.
- 4) Zona curricular, destinada a efectuar el seguimiento de cada imagen.

Finalmente, se analizan los resultados metodológicos, funcionales y de gestión a partir de la experiencia inmediata de los primeros usuarios de la aplicación, sin olvidar las perspectivas futuras de uso de la aplicación informática y del nuevo servicio.

RÉSUMÉ

Par cette communication, les Archives Municipales de Roses (AMR) se proposent de diffuser les actions de conservation, traitement et diffusion qu'elles mènent autour de leurs différentes collections d'images dans le cadre d'une politique de travail visant à réunir l'outillage nécessaire pour intégrer de nouvelles collections photographiques. Nous avons cru opportun d'ouvrir notre exposé sur un aperçu de l'histoire de la récupération du patrimoine photographique de Roses, depuis 1979 surtout, laquelle a pu être réalisée grâce à d'enthousiastes collectionneurs particuliers, mais aussi aux institutions publiques. L'accent y sera mis sur les diverses formes de coopération qu'a pris le travail entre les différents secteurs sociaux impliqués.

Suit une analyse de la situation initiale des différentes collections d'images, dont les exigences documentaires ont évidemment joué sur la prise de décisions et sur les actions à venir quant au traitement technique à leur offrir. Sont donc définies les caractéristiques des diverses collections conservées à l'AMR. Il s'agit pour l'essentiel de la collection Reixach, qui est entrée au catalogue le 23 mai 1996 et se compose de 328 images datant de 1882 à 1915 environ, et de la collection Coll, dont la donation remonte au 12 mai 1996 et qui rassemble 1077 images dont la plupart ont pour support la plaque de verre et ont été prises entre 1910 et 1945.

Pour archiver ces collections, il fallait créer une méthodologie valable quel que soit le type d'images: telle est la conviction qui a présidé aux actions menées dans ce sens. Il fallait aussi profiter de l'occasion pour concevoir l'outil informatique approprié aux objectifs poursuivis. Dans ce cadre, il était donc primordial de prévoir comment les résultats documentaires seraient exploités par les nouveaux canaux télématiques, tel, notamment, l'Intranet de la Corporation. Au-delà des objectifs les plus immédiats, il s'agissait également de garantir la conservation des photographies, d'en assurer le traitement documentaire et, finalement, d'offrir un nouveau service public de consultation aux chercheurs et aux simples citoyens, tout en fournissant à l'institution elle-même le matériel visuel nécessaire pour exécuter les tâches confiées à ses soins.

Méthodologiquement parlant, on est donc parti de critères permettant de mettre en place un système de travail rationnel, afin de contrôler toutes les étapes: entrée, enregistrement, catalogage des images, accès aux documents. Pour garantir la longévité des photographies, il a fallu créer des supports de remplacement. Ce processus de remplacement, moyennant de nouveaux supports magnéto-optiques choisis, a permis, outre d'éviter la dégradation des originaux, de faciliter l'accès aux images. L'expérience a été possible grâce à la compatibilisation de moyens standards, machines et programmes, disponibles sur le marché.

Vient ensuite une description de la fiche documentaire, dont nous mettons en relief les sources techniques et les différents domaines thématiques qui constituent la fiche. On y distingue quatre grands chapitres ou zones:

- 1) Zone d'identification de l'unité documentaire, qui permet de situer le document dans les archives.
- 2) Zone de description physique, où sont notées les caractéristiques de la photographie
- 3) Zone de description documentaire, où sont énumérés les références et éléments annexes.
- 4) Zone de l'historique, destinée au suivi de l'image

La communication s'achève par une analyse des résultats: méthodologie, fonctionnement et gestion y sont évalués à la lumière de l'expérience immédiate des premiers usagers, sans oublier les perspectives d'utilisation qu'offrent l'application informatique et le nouveau service.

SUMMARY

With this presentation, the Municipal Archive of Roses (AMR) wishes to present its activities in the archival fields of preserving, processing and disseminating the different collections of images making up the Archive, in the context of a work policy consisting of acquiring the necessary tools to manage the integration of new photo collections. We have seen fit to begin the presentation by providing a brief overview of the historical development of Roses' photographic heritage, primarily since 1979, both by private collectors and by the local public institutions. The presentation attempts to focus on the cooperative work forms of the different social sectors involved.

The presentation then analyses the situation of the various image collections at the outset, since their documentary requirements necessarily affected the process of making decisions and adopting future action as to how they had to be processed technically. Thus, the characteristics of the collections preserved by the AMR were defined. Basically, they are formed by the Reixach collection, entered on May 23, 1996, consisting of 328 images dating from 1882 to circa 1915, and the Coll collection, donated on May 12, 1996, integrated by 1077 images, the most common support being glass plate. The second collection has images dating from 1910 to 1945.

The archival intervention in regard to the collections is based on the conviction of the need to create a methodology which is valid for any type of image. At the same time, it was necessary to take advantage of this opportunity to design a computer tool which would suit the previously set objectives. In this framework, hence, it was essential to predict the future use of documentary results in the new information channels, such as the municipal government's own Intranet. Beyond the more immediate goals, the intervention also intended to ensure the preservation of the photographs under the AMR's custody, process them documentarily, and, finally, offer a new public reference service to researchers and to the public at large, in addition to furnishing the visual material needed by the institution itself to develop the tasks at hand.

Methodologically, the criteria followed were based on ensuring their organisation in a rational working system in order to control the processes of entering, registering, cataloguing and accessing each photograph. The management of these images required a process to create the necessary supplantive supports to ensure the endurance of the photographs. At the same time, this replacement process, which used new magnetic-optical supports, made it possible to provide faster access to images whilst avoiding the further deterioration of the originals. The experience was carried out by matching compatible standard hardware and software media existing on the market.

The presentation goes on to describe the document forms used, highlighting the technical sources and defining the different theme-based areas which compose them. Basically, it is divided into four groups or areas:

- 1) Area of identification of the document unit, allowing it to be located in the archive.
- 2) Area of physical description, where the various characteristics of the photograph are described.

3) Area of document description, identifying the reference items and accessories.

4) Curricular area, enabling each image to be monitored.

Finally, the methodological, functional and management results are analysed from the perspective of the immediate experiences of the application's first users, not losing sight of the future use of the computer application and the new service.